

Гавкалова Н.Л. д.е.н., проф., ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків,

ORCID: 0000-0003-1208-9607,

Табацький М. Г., аспірант, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків,

ORCID: 0009-0004-5153-6355

Gavkalova N. D.Sc. in Economics, Professor, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv,

Tabatskyi M. Postgraduate student, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

THE ROLE OF STATE FINANCIAL CONTROL IN ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

У статті розглянуто проблеми, що пов'язані з розвитком державного внутрішнього фінансового контролю в Україні. Будь-які сторони державного фінансового контролю в даний час вимагають зацікавленого і цілеспрямованого розгляду, зміцнення дисципліни і законності в сфері формування, розподілу і використання суспільного багатства, як головного джерела задоволення економічних, культурних і духовних потреб нації. Визначено, що сучасна тенденція розвитку української економіки має явно виражену тенденцію до посилення ролі держави у вирішенні ключових соціально-економічних проблем, що стоять перед суспільством. При цьому основна функція управління державними фінансами покладається на державний фінансовий контроль. Зазначено, що державний фінансовий контроль являє собою систему здійснення контролю шляхом проведення аудиту, інспектування, а також проведення діяльності з їх гармонізації з метою забезпечення якісного управління ресурсами держави на основі принципів законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості. В результаті проведеного аналізу сучасного стану контролю в бюджетній сфері встановлено, що сьогодні вітчизняна система державного фінансового контролю не є ефективною, оскільки в повній мірі не виконує своїх завдань і функціонує у формі відокремлених елементів, а не як єдина система. Визначено, що сьогодні розвиток державного фінансового контролю здійснюється у відповідності до Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю. Зауважено, що не дивлячись на значні зрушення розвиток державного фінансового контролю в сучасних умовах значно гальмується. Виокремлено основні чинники, які на сьогодні перешкоджають сталому розвитку створеної системи державного фінансового контролю, а саме: неузгодженість понятійної бази та лише часткова відповідність базових норм національної системи державного фінансового контролю європейському за-

конодавству. Виокремлено основні недоліки в становленні державного фінансового контролю та зауважено, що їх подолання на сьогодні й визначає пріоритетні напрями його розвитку. Обґрунтовано напрями вдосконалення функціонування органів, які реалізують завдання цього виду контролю в Україні.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, органи державного фінансового контролю, розвиток, проблеми, вдосконалення, Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю.

The article examines the problems associated with the development of state internal financial control in Ukraine. Any aspects of state financial control currently require interested and purposeful consideration, strengthening of discipline and legality in the field of formation, distribution and use of public wealth, as the main source of meeting the economic, cultural and spiritual needs of the nation. It was determined that the modern trend of the development of the Ukrainian economy has a clearly expressed tendency to strengthen the role of the state in solving the key socio-economic problems facing society. At the same time, the main function of state finance management relies on state financial control. It is noted that state financial control is a system of control by conducting audits, inspections, as well as conducting activities for their harmonization in order to ensure quality management of state resources based on the principles of legality, economy, efficiency, effectiveness and transparency. As a result of the analysis of the current state of control in the budgetary sphere, it was established that today the domestic system of state financial control is not effective, as it does not fully fulfill its tasks and functions in the form of separate elements, and not as a single system. It was determined that today the development of state financial control is carried out in accordance with the Concept of the Development of State Internal Financial Control. It was noted that, despite significant changes, the development of state financial control in modern conditions is significantly slowed down. The main factors that currently prevent the sustainable development of the created system of state financial control are highlighted, namely: the inconsistency of the conceptual framework and only partial compliance of the basic norms of the national system of state financial control with European legislation. The main shortcomings in the formation of state financial control are highlighted and it is noted that overcoming them today determines the priority directions of its development. The directions for improving the functioning of bodies that implement the tasks of this type of control in Ukraine are substantiated.

Key words: state financial control, bodies of state financial control, development, problems, improvement, Concept of development of state internal financial control.

Постановка проблеми. Сучасна тенденція розвитку української економіки має явно виражену тенденцію до посилення ролі держави у вирішенні ключових соціально-економічних проблем, що стоять перед суспільством. Оскільки ускладнюються зв'язки і відносини в фінансово-економічній сфері, відбувається збільшення кількості суб'єктів і видів фінансової діяльності, змінюється законодавство, удосконалюються схеми фінансових злочинів. Державний фінансовий контроль (ДФК) є найважливішою функцією державного управління, з його

допомогою проводиться оцінка рівня законності, доцільності і ефективності витрачання бюджетних коштів. Особливе значення даний вид контролю набуває в період проведення соціально-економічних реформ. Це обумовлено зміною умов і принципів планування, надходження і використання державних коштів і майна.

Державний фінансовий контроль є одним із основних засобів здійснення фінансово-правової політики, найважливішим важелем фінансового механізму. Його призначення полягає у сприянні успішній реалізації фінансової стратегії і тактики, доцільному та ефективному розподілу та використанню фінансових ресурсів. Високий рівень законності і дисципліни у сфері формування, розподілу та використання публічних грошових фондів – один із критеріїв правової держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та методичні засади державного фінансового контролю, а також проблемні питання його реформування знайшли своє відображення в працях зарубіжних та вітчизняних учених, таких як: Басанцов І. В., Бутинець Т. А., Дорошенко О. О., Калюга Є. В. та інші. Проте й досі інтерес серед вчених та практиків викликають питання тенденцій його розвитку, особливо в умовах євроінтеграції України.

Аналіз літератури показує, що більшість вітчизняних дослідників при розгляді державного фінансового контролю основний акцент роблять на діяльності органів, що здійснюють фінансовий контроль, тобто використовують організаційно-управлінський підхід. У той же час у нинішніх умовах діяльність цих органів все ще потребує вдосконалення.

Постановка завдання. Мета статті є розкриття ролі розвитку державного фінансового контролю та окреслення його основних тенденцій й пріоритетних напрямів.

Виклад основного матеріалу. Державний фінансовий контроль – одна з найважливіших функцій державного управління, покликана виявляти відхилення від установлених норм, доцільності й ефективності управління фінансовими ресурсами та іншою державною власністю, оцінювати їх вплив на господарську діяльність, визначати причини їх появи та давати рекомендації органам державного управління.

Головною причиною виникнення проблем у цій сфері є невизначеність складових системи державного фінансового контролю. В умовах фінансово-економічної кризи ця система має забезпечувати системний, універсальний, більш дієвий і результативний державний фінансовий контроль [7].

Категорію «державний фінансовий контроль» слід трактувати як діяльність, яка здійснюється органами державної влади і місцевого самоврядування по забезпеченню законності, фінансової дисципліни і доцільності при мобілізації, розподілі і використанні грошових коштів і зв'язаних з цим матеріальних цінностей з метою оцінки економічної ефективності діяльності, виявлення і блокування в ній відхилень, що перешкоджають законному і раціональному ви-

користанню майна і коштів, задоволенню державних інтересів і потреб та управління економікою. Сутність державного фінансового контролю виражається у його функціях (табл. 1).

Таблиця. 1

Функції державного фінансового контролю

Автор	Функції державного фінансового контролю
Базась М.Ф.	<ul style="list-style-type: none"> - спостереження і контроль за діяльністю та фактичним станом суб'єкта господарювання; - пізнавальна (виявлення причин та доведення фактів, які негативно впливають на функціонування системи управління та упорядкування адміністративних відносин); - інформаційно-аналітична (одержана під час контролю інформація є підставою для прийняття адекватних управлінських рішень і проведення коригуючих дій, щоб забезпечити нормальне функціонування об'єкта перевірки); - профілактична (виявлення фактів порушення законодавства та сприяння ліквідації явищ, які породжують безгосподарність підприємств та недотримання вимог чинних нормативних документів у майбутньому); - сприяння діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності за допомогою економічних важелів та стимулів; - мобілізуюча (при здійсненні контролю виявляють і недоліки, і позитивне у діяльності підприємств, які як позитивний досвід можуть використовуватись на інших підприємствах); - культурна (виховання ощадливості при витрачанні матеріальних, трудових і фінансових ресурсів); - перспективної дія (надання рекомендацій для вжиття заходів і вдосконалення системи управління) [1].
Грачова О.Ю.	<ul style="list-style-type: none"> - виявлення відхилень (встановлення відхилень у: виконанні законів у частині використання коштів державного бюджету; формуванні доходної частини і використанні видаткової частини бюджету; сфері фінансової діяльності міністерств і відомств, підприємств і організацій); - аналіз виявлених відхилень (передбачає дослідження фактів, що визначили те чи інше відхилення, встановлення особистостей, відповідальних за відхилення); - корегування (полягає у розробці пропозицій по усуненню виявлених відхилень у процесі формування та виконання бюджету, а також у процесі фінансово-господарської діяль-

Автор	Функції державного фінансового контролю
	ності підприємств і організацій); - превенції (проявляється у проведенні профілактичної роботи по запобіганню правопорушенням); - правоохоронна (спрямована на запобігання, зупинення неправомірних дій і пов'язана із застосуванням заходів юридичної відповідальності до винних осіб) [4].
Устинова І.П	- профілактичну (полягає у викритті різного роду проявів халатності та недбалості у роботі з фінансами, їх обліком), - мобілізуючу (за результатами перевірок на підконтрольному підприємстві, установі, в організації вживаються заходи щодо покращання фінансової, господарської діяльності) та деякі інші [9].
Савченко Л.А.	- інформаційна: в результаті здійснення фінансового контролю відбувається збір певної інформації, яка свідчить про результати функціонування підконтрольного суб'єкта, його діяльність у сфері публічних фінансів, управління державним чи комунальним майном тощо та є підставою для прийняття відповідного управлінського рішення, проведення необхідних дій, що забезпечать нормальне функціонування підконтрольного суб'єкта, зокрема вжиття корегуючих заходів тощо. - аналітична; - стабілізуюча; - правоохоронна; - запобіжна; - виховна [8].

Джерело: складено авторами на основі джерел [1, 4, 9, 8].

Отже, основною метою державного фінансового контролю є:

- виявлення на підконтрольних об'єктах порушень принципів законності, ефективності, доцільності й економії при формуванні та використанні державних фінансових та матеріальних ресурсів, відхилень від прийнятих норм, стандартів на найбільш ранній стадії;
- попередження фінансових правопорушень;
- притягнення винних до відповідальності, забезпечення відшкодування заподіяних збитків;
- вжиття заходів щодо запобігання таким правопорушенням у майбутньому.

В свою чергу, завданням державного фінансового контролю є забезпечення законності, ефективності, фінансової дисципліни і раціональності у ході

формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі [3].

На сучасному етапі в Україні недооцінюють роль державного фінансового контролю в забезпеченні фінансової дисципліни у державі. Такий стан призводить до значних фінансових порушень, які мають тенденцію до зростання протягом останніх років, що спричинено рядом проблем дотримання бюджетної дисципліни, серед яких – недосконалість законодавства, дублювання контрольних функцій органами управління, відсутність незалежного контролю та інші. Наявність значних обсягів фінансових порушень визначає потребу в підвищенні ролі державного фінансового контролю на сучасному етапі розвитку економіки України.

Для кращого розуміння ролі державного фінансового контролю в забезпеченні фінансово-бюджетної дисципліни доцільно розглянути методи, тобто способи здійснення контрольних функцій. При цьому слід відзначити, що методи фінансового контролю вибираються залежно від сукупності факторів: суб'єкта і об'єкта контролю, мети і завдань, що постають перед суб'єктом фінансового контролю, підстав виникнення контрольних правовідносин, а також від інших обставин [6].

Соціально-політичні, економічні процеси, що мають місце в Україні, глобалізація та євроінтеграція потребують відповідних змін в організації, змісті, формах і методах державного впливу на всі сфери суспільства. Перед системою державного управління постають якісно нові завдання, які суттєво впливають на процеси її функціонування і розвитку. Саме в цей період гостро відчулася необхідність у впровадженні нововведень у роботі державних контролюючих органів. Система наявного державного фінансового контролю потребувала якісно нової та дієвої форми, яка б одночасно була спроможна оцінити існуючий стан справ на об'єкті контролю, виявити недоліки в роботі, проаналізувати причини їх появи, запропонувати шляхи усунення та попередження у майбутньому. Таким напрямом став державний фінансовий аудит [2].

Аудит є однією із форм контролю, яка порівняно недавно почала використовуватися в державному управлінні України. У міжнародній практиці контролю аудит вже перетворився на одну із основних форм його проведення, а у вітчизняній практиці контрольної діяльності цей вид діяльності є новим і малодослідженим як із практичного, так і з теоретичного боку [5].

Слід зауважити, що сьогодні в нормативно-правовій базі, а також серед науковців не існує єдиної думки щодо визначення змісту та завдань державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ. Крім того, відсутнє передбачення розвитку державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ за певними напрямками [9].

В системі державного фінансового контролю можна відокремити аудит звітності, аудит відповідності та аудит ефективності. Так, здійснюючи аудит

звітності, орган державного фінансового контролю повинен надати підтвердження парламенту і суспільству про те, що виконавча влада належно здійснює ведення рахунків і облік документації при використанні бюджетних коштів і надає достовірну фінансову інформацію про виконання бюджету.

Об'єктом державного фінансового аудиту є не тільки фінансові кошти і майно держави, їх облік і обіг, а й експертиза проектів нормативно-правових актів, експертиза фінансових та інших результатів, досягнутих під час виконання бюджету, а також оцінка прогнозів і напрямів розвитку як певних галузей економіки і регіонів, так і країни загалом [10]. Таким чином, при проведенні державного фінансового аудиту необхідно досліджувати ефективність діяльності економічної системи.

Проте, варто зауважити, що не дивлячись на значні зрушення розвиток державного фінансового контролю в сучасних умовах значно гальмується. На думку автора, основними чинниками, які на сьогодні перешкоджають сталому розвитку створеної системи державного фінансового контролю є неузгодженість понятійної бази та лише часткова відповідність базових норм національної системи державного фінансового контролю європейському законодавству.

Окреслені чинники зумовлюють певну кількість загроз з цього приводу (рис. 1).

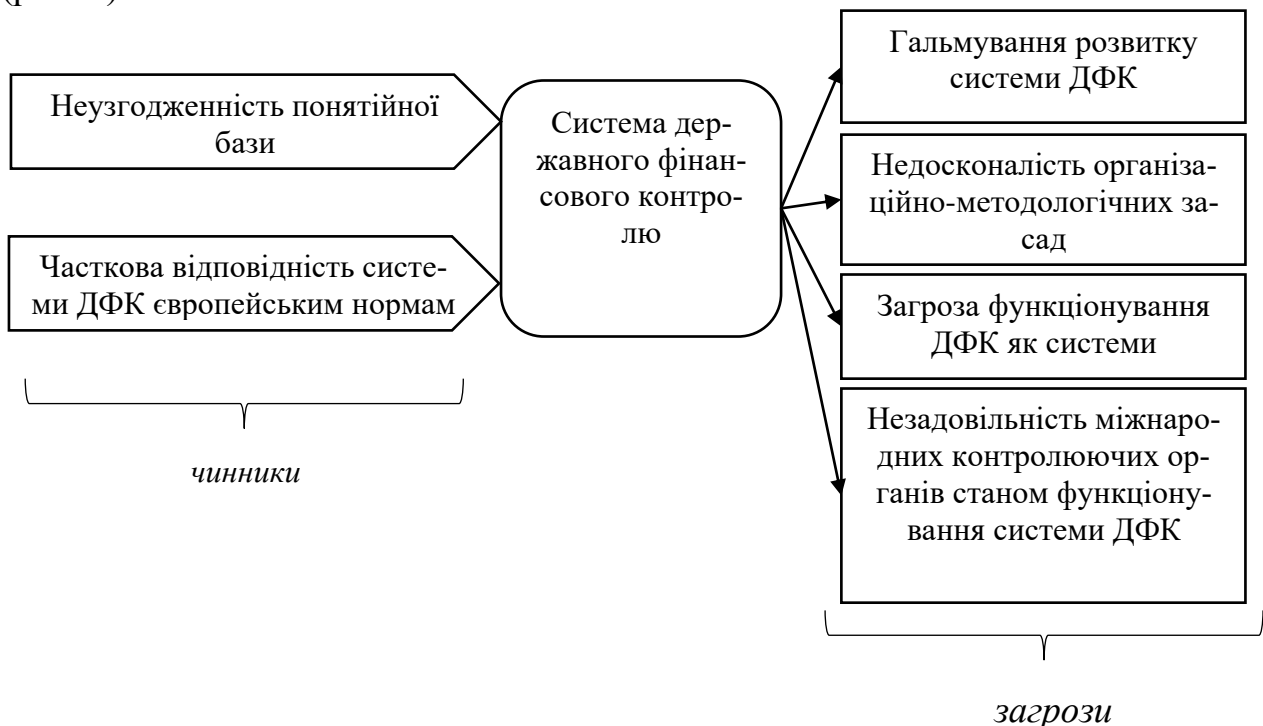

Рис. 1. Чинники та загрози розвитку системи державного фінансового контролю

Доцільно зауважити, що на сьогодні не має методичного забезпечення: майже повністю відсутні методичні підходи до організації внутрішнього контролю у розпорядників коштів, відсутні контрольні процедури, спрямовані на виконання завдань, поставлених перед службою внутрішнього контролю, залишається недосконалою внутрішня методологічна база з питань внутрішнього аудиту, існують недоліки у плануванні діяльності з внутрішнього аудиту, пов'язані з неохопленням проблемних питань як у галузі загалом, так і в діяльності підконтрольних об'єктів та здійсненням численних позапланових доручень, як наслідок, системного невиконання плану. Також відсутня повнота аудиторських дій, якості документування проведених внутрішніх аудитів та обґрунтованості висновків за їх результатами. Крім того, відсутнє нормативно-правове забезпечення, яке б регламентувало проведення внутрішнього контролю та аудиту державних і комунальних підприємств, установ та організацій, акціонерних, холдингових компаній, інших суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких частка державної або комунальної власності перевищує 50 % чи становить величину, яка забезпечує державі або органам місцевого самоврядування право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів [3].

Вирішення зазначених недоліків й повинно стати пріоритетними напрямками в розвитку державного фінансового контролю в Україні.

З метою вдосконалення і розвитку державного фінансового контролю та аудиту за надходженням коштів державного бюджету та їх використанням, контролюючим органам слід здійснювати поступовий перехід від повноти ревізій фінансово-господарської діяльності до аудиту виконання основних показників (ефективності діяльності) бюджетних установ, управління державним майном завдяки відбору до перевірки цільових бюджетних програм або тематичних перевірок, а не об'єктів; розроблення програм перевірки з акцентом на аналізі досягнень поставленої мети, тобто здійснення оцінки ефективності запровадження і виконання бюджетної програми (аудит ефективності); вибір і запровадження переліків показників досягнутих результатів діяльності тих чи тих секторів. Отже, крім аудиту ефективності бюджетних програм має здійснюватися ще й аудит ефективності діяльності бюджетних установ.

Отже, можна визначити державний фінансовий аудит діяльності бюджетних установ як вид державного фінансового аудиту, який полягає у запобіганні фінансових порушень, перевірці й аналізі ефективності використання активів, правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності, забезпеченні дієвого функціонування системи внутрішнього контролю. З огляду на вищевказане, можна підсумувати, що державний фінансовий аудит має спільні риси з незалежним аудитом, але, поряд з цим, є доволі багато факторів, які істотно відрізняють ці види аудиту.

Таким чином, аудит займає досить вагоме місце у системі державного фінансового контролю і є однією з основних форм даного виду контролю.

Отже, провівши дослідження теоретико-методичних засад організації фінансового контролю в Україні, можна зробити наступні висновки:

1) існує різне трактування поняття «фінансовий контроль», зокрема як комплексної категорії, в якій поєднуються два його види: державний і недержавний. Існування багатьох визначень фінансового контролю можна пояснити загальною методологічною основою визначення понять, що застосовуються в будь-якій сфері знань;

2) вивченню державного фінансового контролю приділяли увагу досить велика кількість науковців, але не зважаючи на таку численність досліджень на сьогоднішній день ця галузь залишається найбільш спірною та невизначеною. Згідно з проведеними дослідженнями, було розроблено визначення поняття «державний фінансовий контроль», яке повністю розкриває змістове навантаження даної категорії. Що ж стосується класифікації, то в процесі дослідження було виявлено, що не існує чіткої класифікації. Така ситуація виникла у зв'язку з недостатньою розробкою загальнотеоретичних питань фінансового контролю взагалі і державного фінансового контролю зокрема;

3) під методом контролю необхідно розуміти сукупність способів і прийомів, спрямованих на отримання необхідної інформації для потреб її користувачів та для здійснення контрольних функцій. Слід зазначити, що аналіз методів фінансового контролю ґрунтується на досягненнях як фінансового права, так і деяких суміжних наук (статистики, бухгалтерського обліку, логіки);

4) упродовж усього існування незалежної України було прийнято низку нормативно-правових документів, що регламентують порядок здійснення фінансового контролю;

5) державний фінансовий контроль здійснюють органи держави, наділені компетенцією, уповноважені на провадження контрольних дій. У той же час у державі утворилася низка розрізнених контролюючих органів, які не є самостійними, не пов'язані між собою узгодженою нормативно-правовою базою, не мають єдиної інформаційно-комунікаційної інфраструктури, а їхні дії недостатньо скоординовані. Все це негативно впливає на результативність фінансового контролю, основними званнями якого є попередження та припинення фінансових правопорушень і, відповідно, підвищення економіки країни;

6) на сучасному етапі в Україні недооцінюють роль державного фінансового контролю в забезпеченні фінансової дисципліни у державі. Такий стан призводить до значних фінансових порушень, які мають тенденцію до зростання протягом останніх років, що спричинено рядом проблем дотримання бюджетної дисципліни, серед яких – недосконалість законодавства, дублювання контрольних функцій органами управління, відсутність незалежного контролю та інші. Наявність значних обсягів фінансових порушень визначає потребу в під-

вищенні ролі державного фінансового контролю на сучасному етапі розвитку економіки України.

Висновки. Таким чином, нині у сфері державного фінансового контролю необхідно подолання безсистемності здійснення державного фінансового контролю та його правової невизначеності, а також зміцнення законодавчої та методологічної бази.

Зазначимо, що актуальність цього питання полягає і в тому, що державний фінансовий контроль є особливою сферою правового регулювання держави. У цій сфері існує чимало проблем, пов'язаних як зі слабкою нормативно-правовою базою, що регулює здійснення фінансового контролю в Україні, так і пов'язаних з недоліками в організації роботи органів фінансового контролю. При відсутності єдиної системи норм, що регулюють державний контроль фінансів, не буде ефективної діяльності органів, які його здійснюють, що само собою негативно позначається на фінансуванні різних галузей економіки, фінансового благополуччя населення, фінансово-господарської діяльності організацій та розвитку економіки держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Базась М.Ф. Методика та організація фінансового контролю: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М.Ф. Базась. – К. : МАУП, 2006. – 440 с.
2. Бурцев В. Координація діяльності і взаємодії органів державного фінансового контролю / В. Бурцев // Аудитор. – 2010. – № 6. – С. 45 – 48. Буряк П.Ю. Концептуальні та методичні основи аудиту ефективності [Електронний ресурс] : / НБУ ім. Вернадського. – <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Грачова Е.Ю. Податкове право: питання і відповіді [Текст] : навч. посіб. / Е.Ю. Грачова, Е.Д. Соколова. – М. : Юриспруденція, 2010. – 128 с.
4. Жирна Ж.А. Концепція побудови цілісної системи державного аудиту [Електронний ресурс] : / eUABIR – Electronic Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine Institutional Repository. –<http://dspace.uabs.edu.ua>.
5. Носова, С.С. Економічний контроль : сутність та форми здійснення : посіб. / С.С. Носова. – М. : Економіка, 2009. – 176 с.
6. Письменна Т. Новоутворенні форми державного фінансового контролю : організаційно-методичні засади реалізації у контрольно-ревізійній практиці [Електронний ресурс] : / НБУ ім. Вернадського. –www.nbuv.gov.ua.
7. Симоненко В.К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні : макроекономічний аспект [Текст] : монографія / В. К. Симоненко, О. І. Барановський, П. С. Петренко. – К. : Знання України, 2006. – 280 с.
8. Устинова І.П. Правовий статус органів фінансового контролю в системі органів державної виконавчої влади в Україні : дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К., 2009. – 199 с.

9. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль: наукова парадигма / О. Шевчук // Вісник КНТЕУ. – 2011. – №1. – С. 41-50.
10. Яртим І. А. Напрями реформування системи державного фінансового контролю / І.А. Яртим // Управління розвитком. – 2011. – №2(99). – С. 191-192.

References:

1. Bazas' M.F. Methodology and organization of financial control [Metodyka ta orhanizatsiya finansovoho kontrolyu]: pidruch. dlya stud. vyshch. navch. zakl. / M.F. Bazas'. – K. : MAUP, 2006. – 440 s.
2. Burtsev V. Coordination of activities and interaction of state financial control bodies [Koordynatsiya diyal'nosti i vzayemodiyi orhaniv derzhavnoho finansovoho kontrolyu] / V. Burtsev // Audytor. – 2010. – № 6. – S. 45 – 48. Buryak P.YU. Kontseptual'ni ta metodychni osnovy audytu efektyvnosti: / NBU im. Vernads'koho. – URL: <http://www.nbu.gov.ua>
3. Hrachova E.YU. Tax law: questions and answers [Podatkove pravo: pytannya i vidpovidi]: navch. posib. / E.YU. Hrachova, E.D. Sokolova. – M. : Yurysprudentsiya, 2010. – 128 s
4. Zhyrna ZH.A. The concept of building a complete state audit system [Kontseptsiya pobudovy tsilisnoyi systemy derzhavnoho audytu]/ eUABIR – Electronic Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine Institutional Repository. – URL: <http://dspace.uabs.edu.ua>.
5. Nosova, S.S. Economic control: essence and forms of implementation [Ekonomichnyy kontrol' : sutnist' ta formy zdiysnennya] : posib. / S.S. Nosova. – M. : Ekonomika, 2009. – 176 s.
6. Pys'menna T. Newly formed forms of state financial control: organizational and methodological principles of implementation in control and audit practice [Novoutvorenni formy derzhavnoho finansovoho kontrolyu : orhanizatsiyno-metodychni zasady realizatsiyi u kontrol'no-revizyyniy praktytsi] : / NBU im. Vernads'koho. – URL: www.nbu.gov.ua.
7. Symonenko V.K. Basics of the unified system of state financial control in Ukraine: macroeconomic aspect [Osnovy yedynoyi systemy derzhavnoho finansovoho kontrolyu v Ukrayini : makroekonomichnyy aspekt] : monohrafiya / V. K. Symonenko, O. I. Baranovs'ky, P. S. Petrenko. – K. : Znannya Ukrayiny, 2006. – 280 s.
8. Ustynova I.P. Legal status of financial control bodies in the system of state executive authorities in Ukraine [Pravovy status orhaniv finansovoho kontrolyu v systemi orhaniv derzhavnoyi vykonavchoyi vlady v Ukrayini] : dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Kyiv's'kyi natsional'nyy universytet im. T. Shevchenka. – K., 2009. – 199 s.
9. Shevchuk O.A. State financial control: a scientific paradigm [Derzhavnyy finansovyy kontrol': naukova paradyhma] / O. Shevchuk // Visnyk KNTEU. – 2011. – №1. – S. 41-50.
10. Yartym I. A. Directions of reforming the state financial control system [Napryamy reformuvannya systemy derzhavnoho finansovoho kontrolyu] / I.A. Yartym // Upravlinnya rozvytkom. – 2011. – №2(99). – S. 191-192.